

Розворот від Азії

Поїздка Трампа до Азії дещо стабілізувала економічні відносини, але показала, що стратегічний фокус США зміщується на Захід

Президент США Дональд Трамп провів майже весь останній тиждень жовтня в Азії. Йому вдалося домогтися перемир'я відразу на декількох фронтах торговельної війни, яку він же, власне, і розпочав, вводячи мита проти дружніх і недружніх країн. Але йому не вдалося створити довгострокових структур у сфері економіки і розвіяти сумніви в стратегічній прихильності США до регіону.

Так, були цінні досягнення. Зустрічі Трампа в Японії (можливо, зараз це найважливіший союзник США через економічну і військову міць цієї країни та її критичну роль протидії більш сильному і напористому Китаю) пройшли так добре, як тільки можна було сподіватися, або навіть краще. У зовнішній політиці адміністрації Трампа є відмінна риса – бути жорсткими з друзями і союзниками, але старт відносин Трампа і Санае Такаїті, першої в історії Японії жінки, яка стала прем'єр-міністеркою, виявився відмінним.

Допомагав той факт, що Такаїті входила до найближчого оточення колишнього прем'єр-міністра Сіндзо Абе – іноземного лідера, який налагодив найкращі відносини з Трампом під час його першого терміну. Допомогало й те, що Японія збільшила витрати на оборону і запропонувала значно збільшити інвестиції в США.

З Південною Кореєю Америка теж поліпшила економічні відносини. Зрозуміло, що союзники США в Азії (як і в Європі) навчилися краще виконувати складні дипломатичні танці з Трампом. Лестощі, подарунки і фанфари, доповнені зростанням витрат на оборону та інвестицій у США, – все це рецепт успішного візиту.

Позитивний тон цих зустрічей став хорошим фоном для двосторонньої зустрічі між Трампом і головою КНР Сі Цзіньпіном. Результатом зустрічі стало щось на зразок перемир'я в торговельній війні між США і Китаєм, хоча базові економічні протиріччя не були

усунені, так само як і посилення геополітичної напруженості між двома економічно найбільшими країнами світу.

Китай помірно відновить закупівлі американських соєвих бобів і пообіцяв обмежити експорт хімікатів, що використовуються у виробництві фентанілу. Крім того, буде відкладено на рік введення обмежень експорту рідкоземельних мінералів.

США, у свою чергу, знизять загальне мито на китайські товари з 57 до 47 відсотків. Угода з соцмережею TikTok, схоже, близька до фінішу. Нові заходи експортного контролю (обмеження поставок передових американських технологій до Китаю) явно відкладені.

Перемир'я – це не вічний мир. Торгові проблеми можуть виникнути знову.

Але перемир'я – це не вічний мир. Торгові проблеми можуть виникнути знову (і, напевно, виникнуть), як це нещодавно сталося між США і Канадою: Трампа розлютив рекламний ролик влади провінції Онтаріо з цитатою Рональда Рейгана, який критикував мита. Крім того, виробничі ланцюжки багатьох фірм США залежать від доступу до китайських мінералів і компонентів, тому Китай зберігає важливі важелі впливу на Америку, які можна застосувати в разі кризи.

Напевно, ще важливішим є те, що не з'явилося за підсумками зустрічі Трампа і Сі – всебічне обґрунтування для нової ери у відносинах США і Китаю, що стосується не тільки торгівлі та інвестицій, але також геополітичних розбіжностей. І тому не дивно, що переговори завершилися без загального розуміння з питання Тайваню, а закупівлі Китаєм російських енергоносіїв і його підтримка армії Росії триватимуть. Хоча ці питання, звичайно, будуть підніматися (і навіть домінувати) під час анонсованого візиту Трампа до Китаю в квітні 2026 року, прогрес далеко не гарантований.

У регіоні помітно відчуття полегшення з приводу певної стабілізації економічних відносин США і Китаю, оскільки ніхто не хоче вимушеного вибору між двома великими державами. Для багатьох Китай є найбільшим торговельним партнером і військовою силою, з якою слід рахуватися. Водночас безпека та економічне благополуччя багатьох країн Індо-Тихоокеанського регіону залежать від США.

У відносинах США з

Втім, не все йшло гладко під час поїздки Трампа в регіон. У відносинах США з

*В'єтнамом, як і з Індією,
відбувся розворот до
гіршого*

В'єтнамом, як і з Індією, відбувся розворот до гіршого. Китай найбільше виграє від цього дистанціювання між США і країнами, які могли б ускладнити його військові плани. В цілому ж Америка нашкодила своїм позиціям у багатьох країнах регіону, відмовившись приєднатися до головного регіонального торговельного пакту («Всеосяжна і прогресивна угода про Транстихоокеанське партнерство»), а також через вільне поводження Трампа з митами.

Багато хто відчуває дискомфорт через події всередині США. Як показує призупинення роботи федеральних держорганів («шатдаун»), країна розколота так, що вже не може ефективно функціонувати. Цю оцінку можна було почути і раніше у зв'язку з нездатністю влади впоратися зі зростанням боргу країни. Крім того, жорсткі обмеження імміграції, скорочення федерального фінансування наукових досліджень і нападки на університети поставили під сумнів довгострокову конкурентоспроможність і надійність США.

Але найбільше занепокоєння викликають тенденції у зовнішній політиці США. Непослідовність Америки в питаннях підтримки України і м'яке ставлення до Росії породили побоювання, що вона обере такі самі підходи до Тайваню (і Південно-Китайського моря) і Китаю.

Друзі та союзники Америки в Азії також не можуть зрозуміти сенс військових дій США біля берегів Венесуели (які, схоже, покликані повалити режим Ніколаса Мадуро), розгортання адміністрацією Трампа Національної гвардії в містах США, тиску на уряд Панами з вимогою поступитися контролем над Панамським каналом. Оголошені плани скорочення чисельності американських військ в Європі підсилюють враження про перехідний етап у зовнішній політиці США.

Можна вибачити тих, хто вирішить, що «поворот до Азії», розпочатий президентом Бараком Обамою, змінився «поворотом до Західної півкулі». Чи потрібно говорити, що це не той поворот, на який розраховували – і розраховують – друзі та союзники США в Азії.

(c) Project Syndicate 2025

Річард Н. Гаасс

Річард Н. Гаасс (Richard N. Haass) – президент Ради з міжнародних відносин (США), до цього працював директором з планування політики Держдепартаменту США (у 2001-2003 роках) і був спеціальним посланником президента Джорджа Буша в Північній Ірландії та координатором політики майбутнього Афганістану.

